

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Fakulta sociálních věd

Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Posudek oponentky:

Práci předložila studentka: Helena Karnitskaya

Název práce: Die Entwicklung der Wirtschaftsbeziehungen Deutschlands mit den Visegrád-Ländern vor und nach der EU-Osterweiterung

Oponovala:

Ing. Pavla Kačmárová

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Diplomová práce studentky Heleny Karnitskaya se podle jejích slov zabývá analýzou ekonomických vztahů zemí Visegrádské čtyřky s Německem, a přitom se soustředí na dvě klíčové dimenze: na mezinárodní obchod a na přímé investice z Německa do zemí Visegrádu. V roce 2004, tedy pouhých 15 let po pádu komunismu a celého tzv. Východního bloku, byly do EU přijaty země tzv. Visegrádského čtyřky – ČR, Polsko, Slovensko a Maďarsko. V této souvislosti lze hovořit o tzv. rozšiřování EU „na Východ“. Přijetí těchto zemí mělo mimo jiné i velmi symbolický význam konečného vítězství demokracie a kapitalismu nad komunismem. Ačkoliv by se však mohlo zdát, že právě až přijetí zemí Visegrádu do EU nastartovalo jejich obchodní aktivity se zahraničím (hl. s Německem) a umožnilo příliv investic do země, v rámci Schengenského prostoru existovala volná obchodní zóna již o 10 let dříve. Práce tedy slibuje velmi kontroverzní analýzu ekonomických vztahů mezi Západem (reprezentovaným Německem) a Východem (reprezentovaným zeměmi Visegrádské čtyřky) a zodpovězení otázky na to, jestli až samotný vstup do EU znamenal ekonomický impuls hospodářského růstu zemí Visegrádu.

Výzkumná hypotéza práce zní, že rok vstupu zemí Visegrádské čtyřky do EU, tedy 2004, lze považovat za mezník, který vedl k dalšímu posílení ekonomických vztahů mezi Německem a analyzovanými zeměmi. K tomuto si studentka klade následující otázky: Které faktory ovlivnily rychle narůstající ekonomickou spolupráci se zeměmi Visegrádské čtyřky v 90. letech 20. století? Jaký vliv měl vývoj ekonomických vztahů na rozhodnutí o přijetí zemí Visegrádské čtyřky do EU? Jak moc a v čem ovlivnila ekonomická spolupráce s Německem před přijetím do EU vývoj po roce 2004.

Z mého pohledu jsou cíle a hypotéza jasně stanoveny a náročností splnitelné v rozsahu diplomové práce. Analýza se sice zaměřuje na poměrně dlouhé období od roku 1990 až do současnosti, avšak domnívám se, že právě kontrast před a po roce 2004, který vlastně ve skutečnosti nakonec žádným kontrastem nebyl, dává práci největší přidanou hodnotu.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Diplomová práce má širší metodologický rozsah, studentka se snažila o komparativní analýzu mezi čtyřmi Visegrádskými zeměmi, zároveň také uvádí základní ekonomické souvislosti a částečně se dotýká i dějin mezinárodních vztahů.

Často se setkávám s tím, že si studenti jako příklad ekonomického vývoje vyberou obvykle HDP per capita, či inflaci (event. míru nezaměstnanosti), na základě kt. pak konstatují rádobý blahobyt, či naopak úpadek ekonomiky. Avšak paní Karnitskaya si vybrala dva jiné ukazatele

– vývoj mezinárodní obchodu a přímých investic, což byl logický a správný krok, pokud chtěla porovnat závislost mezi dvěma ekonomikami. Ale právě k širším ekonomickým souvislostem mám největší výtku – zejména z komparace v poslední kapitole č. 3 *Vergleichsanalyse* mám pocit, že si autorka není vědoma vztahu mezi vývojem exportu/importu, který ovlivní vývoj měny, potažmo úrokovou míru a velikost investic. Tyto ukazatele nestojí nezávisle jeden na druhém, vzájemně se ovlivňují (v závislosti na řadě faktorů, kt. byly v práci ale dobře vysvětleny).

Co se týče logické struktury práce, byla tato zpracována standardně. V úvodu se autorka věnuje metodologickému ukotvení, použité literatuře a vysvětlení některých pojmů, kt. bylo však velmi strohé a myslím, že hodně podceňeno (chyběly mi základní ekonomické pojmy). V kapitole č. 1 a 2 se autorka věnuje teorii a historickému pozadí pro hlavní analýzu v části 3.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Práce je psaná v německém jazyce, odhaduji, že se pro toto autorka rozhodla sama dobrovolně, což samozřejmě lze jen ocenit, zároveň to však často vede k problémům kvůli vyjadřovacím potížím. Přesto je styl psaní a jeho obsah na dobré úrovni, myšlenky autorky jsou jasné a srozumitelné, nikdy se mi nestalo, že bych se ztratila v textu, či nepochopila její myšlenkový proud. Nenašla jsem žádné výrazné gramatické chyby, častěji se vyskytovaly překlapy, či chyběla čárka/tečka ve větě. Avšak nic zásadního.

Co se týče formálního zpracování diplomové práce, používá autorka standardní formu citací i odkazování. Práce byla doplněna četnými grafy a přílohami, k tomuto nemám více připomínek či výtek.

Oceňuji také počet, kvalitu a (dokonce) čtyř-jazyčnost používaných zdrojů (vedle angličtiny, němčiny a češtiny, také polština). Primární zdroje byly využity také četně – zejména statistická data a různé ročenky, ale také online zdroje OECD, Bundesbank, Národní banky Slovenska a mnoho dalších.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Hlavním závěrem práce je, že vstup Visegrádské čtyřky do EU nijak výrazně nezměnil obchodně – ekonomické vztahy s Německem, že tyto byly výsledkem zejména transformace ekonomik po roce 1990 a postoje současné národní vlády vůči zahraničním investicím. Ekonomická spolupráce se silným konkurentem a otevřenost ekonomik nikdy nebyly překážkou ekonomického růstu, tím je nacionalismus, obchodní bariéry a uzavírání hranic. To přesně ve své práci paní Karnitskaya také prokázala.

Silných stránek této práce je mnoho a již jsem je zmínila v předešlém popisu, ale znovu bych ráda vyzdvihla zejména přínos k současné otázce budoucnosti EU. Do budoucna, pokud se tedy studentka rozhodne pokračovat ve vědecké kariéře, bych se snažila téma obohatit o ekonomické základy a více ho metodologicky ukotvila, např. jsem v práci nikde nenašla vysvětlení vlivu exportu/importu na zahraniční investice, jelikož tyto dva ukazatele spolu úzce souvisí a z autorčina popisku jsme měla pocit, že si tímto není vědoma (viz např. základní kniha makroekonomie SOUKUP, Jindřich a spol. *Makroekonomie. Moderní přístup*. 2010 a mnoho dalších). Práce se od začátku tváří jako příspěvek k hospodářským dějinám a pokud ji tak mám brát, tak snaha o vysvětlení ekonomických pojmů na str. 8 – 9 je nedostatečná.

Ráda bych zdůraznila, že za hlavní přínos považuji diskuzi k současnému postoji Německa, jako hlavního hegemonu (ovšem toť otázkou?) v rámci budoucnosti EU. Téma zároveň

vyvolává řadu dalších otázek, na kt. si autorka částečně odpovídá sama, jako je význam národních států a nacionalismu (viz srovnávací kapitola o Slovensku a postoji Mečiara k zahraničním investicím); uzavření hranic v současné migrantské krizi vs. propojení ekonomik, které zde bylo mnohem dříve, než před vstupem Visegrádu do EU v roce 2004; otázka postoje Německa, které je závislé na exportu a jehož hlavním cílem je udržet otevřený velký trh a mnoho dalších.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Po přečtení diplomové práce mám pocit, že se autorka domnívá, že ekonomická spolupráce zemí a jejich silné propojení (ať už z pohledu obchodu, investic, ale také bezpečnostní, sociální aj. politiky) je jen pozitivní a nese s sebou hlavně kladné stránky. Ne vždy se toto však v historii prokázalo...

Mé otázky tedy zní následovně:

Najdete v moderních dějinách 20. století nějaké příklady, kdy právě ekonomická závislost jedné země na druhé vyvolala problémy, které vedly až ke státnímu bankrotu? A proč k tomuto došlo?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Navrhuji výborně, výzkumné otázky a závěr jsou jasné, téma čtivé, aktuální a kontroverzní. Pociťuji sice nedostatky v ekonomických širších souvislostech práce, a nejsem zcela přesvědčena, že si je jimi autorka sama vědoma (viz např. vliv exportu na depreciaci/apreciaci měny a následně investic), avšak rozhodně toto není důvodem ke snížení známky. Doporučuji k obhajobě.

Datum: 17. ledna 2016

Podpis:

Pozn.: Hodnocení pište k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.